

ПАРЛАМЕНТ

Депутатланы жылтырхан кезиуге хазырланыу тынгысызландыргъанды

КъМР-ни Парламентини бешинчи чакырылууну президиуму биринчи жыйлыуунда болгон «правительстволу сагъатда» депутатла отлукъ-энергетика комплекси предприятялары 2014-2015 жыллары кю арты-къыш кезиуне кылай хазырланганына кырагъандыла. Бу союзнуо башламчысы а къМР-ни Парламентини Къурулуш, ЖКХ эмда отлукъ-энергетика комплекс жаны бла комитети болганды.

Республиканы къурулуш эмда жашуу журтла-коммунальнэй молак министрли орубасары Борис Балагов юлейни жылтыру кезиге хазырлануу графике керге бардырылганын чертип айткъанды. Объектени жылтыу бла чырмаусу жалгътыу жаны бла ишлеге 617,27 миллион сом бөлюнорго белгиленгенгин, былын 1-чи сентябрге ол ачканы 482,762 миллион сом берилгени билдиргенди. «25-чи сентябрге КъМР-де жашуу журтла-коммунальнэй молак жылтыу берилуи кезиге 98,8 процентге хазырды»-дегенди.

Ол айтханга кере, юлейни башларына, инженер сөттериняна, панельле къошулганын ызлава, жуу эм суу буюмлары ремонт этилгенди эм кеп баша жумушла да тамалангандыла. Отлукъ-энергетика комплекси предприятялары асламы хазырлыкъны паспортларын алгъандыла. Андан сора да, жашуу журтла-коммунальнэй молак комплекси объектлеринде аварияланы терк кетерию ичюн, керек болган материалла мардалага кере жыйындарылангандыла. «Роснефть-ОАО» бла авария иш болуу дивель отлукъ бла жалгътыу юсюнден келишим этилгенди.

Аны бла бирге республиканы жашуу журтла-коммунальнэй молак комплексинде бардырылгандыла мардалага кере кызынлай къалганын киргөзтедиле. Ростехнадзорну Каваз управленясыны башчысы орубасары М.Гедуев айтханга кере, жылтыу бла жалгътыу 19 организациядан 12 эмде болмакчы эм кызынлай бардырылгандыла, 1166 буюмлык ачыкланганды, 28 оюнуу къуллукчу эмда 8 предприятяны иеси административ жуумка тартылганды.

паспортларына къол салына турды. СКФ-ноу битеу шахарлариндан да Россияны Энергетика министрствосуну 103-чо номерли икелмери жалда Нальчикде толтурганыларын белгилей жарамас. Анда а муниципал къуралула юлейни жылтыуу кезиге хазырлана туруп, авария болуп къалса, аны хаталарын электрон амал бла кетерию жаны бла ишлени планын да жарашдырырга керекдиле деп, аллай борч салында.

Иги кесек иш тамаланганына да къарамай, шахарда бир къурулуш проблемла бардыла. А.Тонконог айтханга кере, 30 жылдан артыкъ заманы ишлеп турган «Юго-Западная» котельнядан башланып Киров орамда Тарчонок орамдан Кузлейлана Къайсын аты проспекте тери баргъан жылтыу ызы 505 метрин алышындырырга керек болуп турды. «Калмыкъ» котельняны халы да бек осканды; аны теломеханика оборудованысы асыры эски болгандан, алышындырмай жарарыкъ тойлоду.

«Тубдиспансер» котельня да осал халдады. Анга къошулган жылтыу берилуе тоузардыла. Дагында жангы трансформаторла бла котелла алырга керек болуп турды. «Ол объектени жангыртууга республикалы бюджетинден ача бөлюнорго юсюнден бир торюо оюнуу этилгенди»,-дегенди докладчы.

Шахарчыла къышда къыйналмазча этер ючюн, алыкъа кеп жумуш тамаларга тоушерикди. Сөз ючюн, Тарчонок орамда общежитие оюнуу суу бла котельнядан жалгътыуу болмазга салмазга керекди, Калинин орамда 250 «А» ойде жылтыу баргъан берилуаны алышындырмай болуукъ тойлоду, эки общежитие отуран сакълануу мадарларын этерге, Фурманов орамда котельняны жангыртууга тийишлиди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Магъаналы тема

КъМР-ни Билим беруу, илму эмда жаш тёлонуо ишлери жаны бла министри Нина ЕМУЗОВА: Бусагъатда республикада оқуытууну качествовусуна багъа беруиуну жорукълары жарашдырылгандыла эмда ала сингдириле турадыла

«Нина Гузеровна, Къабарты-Малкъарны битеуно Билим беруу учрежденилары жаны оқууны жылтыуа кылай хазырлангандыла? Ненча жангы жол ачылганды, ишлеп турганыладан а кылай бири жангырылганды?» -Саулай алып айткъанда, Билим беруу организацила оқуу жыл башланганды тынгылы хазырлангандыла. Комиссия алава кырап бошгандыла, контрол мадарлар органла киргөзген кемчиликке да көтерилгенди. Республикада школга барлык жыл санага жеткен сабийле барысы да жангы жолжыны къурулууу башлагандыла.

Эл школлада физкультурадан бля спорттан дересе бардырыуа тал болула къурау муратда 37 спорт залны бир къурулууа ремонт эти, башкалары ала жангыртууа турадыла. Ол ишлеге битеу да 22,1 миллион сом бөлюнгенди. Устаны юноне Адиох элде, Нальчикни тиреорде тосақладан биринде да 550 оқуучыга жангы оқуу учрежденила аварга белгилейди. Андан сора да, Нартаганлы школга къышкъ меким ишлеп болмазганды.

«Бюгюн школлада дерсени жангы стандартлага кере бериле улуу э бурланды. Алай аны ючюн устаныла да усталыкъларын кетирюрге керекди. Къабарты-Малкъарда ол иш а къылай къурулды?»

«Битеуно билим бериле ишлеген

Къабарты-Малкъарда билим беруу системаны айнытуу кеп жылланы ичинде социальнэй-экономика политикасы баш магъаналы ишлеринден бирине саналып келеди. Ол санда устаныла усталыкъларын кетирюрю ичюн, ала айырмалы учрежденилага сынау жыйышдырырга жибериледи, оқуытууну качествовусуна багъа беруиуну къыйматлы амаллары да изленеди. Бу бөлүмде иги жанына торленуени юслеринде КъМР-ни билим беруу, илму эмда жаш тёлонуо ишлери жаны бла министри Нина Емузова «Интерфакс-Ю» агентствого берген интервьюсунда хабарлайды.

устаныла усталыкъларын кетирюрю жаны бла алгъа улуу атам этерге къолубуздан келгенди. Баш минден артыкъ устан квалификацияларын кетиргенди. Усталыкъны асырюнюо амаллары да торлендирилгенди, бу иш къыйматлы болуп ючюн бек иги саналгъан билим беруу учрежденилада стажировкала бардырылдыла. Бу иши андан ары ючлендири барырга тийишлиди. Ол себептен республикада педагогларга къышкъ профессионал билим беруиуну айнытуу жаны бла маданадыла проект жарашарыла турады. Ол жаны бла ишлеп битеу организацияны ючкерин бириктиргиде, устаныла усталыкъларын бюджет ахагъа юч жылтыа бир кергеторюнюо жыйыныла, педагог у билимин даимди да илдендири бардырырга келендири онгла къураурга белгиленди.

Билим беруу министрствону бла вузалны республиканы экономикасы керекли специалистени

магъандыла, алай кеп организациада бюджет жерле толгандыла, ала уа бынын юч минден асламдыла. Туманитар-технология, автоторжонне, сатыу-алуу технология колледжле, Прохладныйде технология колледже сюеди. Абитурентте жаланда кылайлай усталыкъга юргетелерине, не дересе бергендерине къармай, оқуу болумлага э бурдыла. Ала аруу мекмалада, билими эм сынауу педагоглада оқуурга, шендуюо оборудованида юйренгиде сюеди. Аны себепти билим берге организациага келген хар адамга алай болула къурау баш магъаналы болгандан бирине айланганды.

«Селештиригенден биринде КъМР-ни башчысыны къуллугун болжалы халда толтурган Юрий Коков бусагъатда ишлеп турган устаныла араларында 30 жыллы тары толмаган жаш адамла жаланды 10 процентни тутталарын чертип айткъанды. Школга, артыкъда элдеде, жаш педагог келир ючюн не мадарла этиледи?»

«Жаш устанла артыкъда узақ элде, бир неча муниципал районда, жетиммегендерге эсе алуу бла биз жаш специалистени келендириуну къышкъсын этебиз. Сөз ючюн, Золъск районда бусагъатда ала ала ишлеп жашуу этерге керек болган ача телене турады, лгьота бла ипотека кредит алырга болушукъ этиледи, транспортла къоранчылары да къыйгарылдыла»

Ахыры 2-чи бетдеди.

БАЙРАМ

Миллетибизни ниет байлыгын сакъларга алланган оюмлу оюнла

Органый кюн Огары Малкъарда бешинчи Нарт оюнаны экинчи кесеге бардырылды. Биринчи ала алгъаракълада Чегем ауузунда - Эл-Тюбюнде закий Къайсын туугъан юйно арбазында болганын эсиге салабыз.

Алгъа къатыштырга, къарарга да, хар замандача, кеп адам келген эди. Аланы араларында акъсакъ алла, экижыллык балчыкъыла да бар эдиле. Бу жолгъа оюмла аны къурагъанла «Улуу Малкъар» нарта къаласы, нарт оюна уясы» деп атагандыла.

Оюнаны къурагъанлары къауум оюла-Тетуяны Хаджи, анга балчыкъ этгенле - КъМКСУ-ну педагогика колледжини преподаватели Алтайланы Париса, Байсалыны Муажир, Табакъсойланы Амия

Оюнаны къурагъанлары къауум оюла-Тетуяны Хаджи, анга балчыкъ этгенле - КъМКСУ-ну педагогика колледжини преподаватели Алтайланы Париса, Байсалыны Муажир, Табакъсойланы Амия

Биринчи жерги бабугентиле алгъандалы.

бла Арлой, Мамайяны Рамазан, Борис, Солтан, Элиос, Гелланы Мустафа, дагында кеп башчала, Огары Малкъар элини административиясы, эллиле да, къууан барлык жерни кир-кичиден тазалап, иги хазырлангандыла. Къызыкъла жун жауса къыйналмазча, ууун чарты да салгандыла. Нарт оюнаны белгисин эмда «Хощ келиги!» деген жазылары бла плакатланы тагъандыла. Къызына асхандыла. Сабийле ишлеп суратладан кёрмон да къурагандыла.

Талада миллет төпсөу тартыла, жырыла узакъга эшилте эдиле. Ала да шошайып, жюри, анга устан Табакъсойланы Мухтар, РФ-ни сыйлы артисти Балъналана Зариф, «НОУ» журналы баш редактору Мусулманы Сакият, Алтайланы Париса, алим Алтайланы Алим, огары малкъарлы жашла Ташкентланы Аслан бла Забакъланы Жамал киргенди, жерине ордууладан сора нарт оюна баш-

Аланы араларында Къабарты-Малкъар къырал университетини Малкъар маданият арасыны къурумуудан Рахайяны Диана айырмалы болганды. Ол сауыга ахасан Гертегю элде къыйын берусу жашчыкъга дарманга салганды айткъанды. Төш башына чабып чыгъудан а бу эллиле Темуккуяны Асхат, Элюверле Магомед, Гадиляны Саид, Кенделенден Байзуяланы Марат, Бабугентден Бөзюяланы Асият, Мырзатланы Мила ишлеге оздурмагандыла»

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ярмарка

Файдалы келишимлеге къол салынганды

Къабарты-Малкъарны эл молак комиссары Мухамед Шахмузров кеп болмай бардырылган «Прохладненская ярмарка-2014» деген эл молак керимоче къатышханды. «Бизге Россияден бла Беларусь Республикадан 40-дан аслам компания келген эди», - деп билдиргенди министрствону пресс-служба.

Керимоче шендуюо эл молак техниканы, производствода алчы технологияланы, урлукъ эмда къумалы малланы керюрге болуукъ эди. Ярмарканы ишин ачкан кезиуде Шахмузров производствого инновациялы амалланы сингидирмей агро-промышленносте комплекси айнытырга онг болмазлыктын белгилегенди. Бу керимче а республиканы эмда къонуу региононлары аргарилениле эл молак сфердада жангы технологияны эл техника бла шагъарейленирге онг береди.

Министр бери келгенлени барысын да файдалы келишимле этерге эмда къыйматлы байламлыкла къурауруга къамалганды. Ызы бла ол компаниялары келечилери бла эл молак товарла къурауучулары кеслери бла да ушакъ

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Къабарты-Малкъарны Транспорт эм жол молак министрствосуну пресс-службасындан билдиргенлерине кере, объектени барысы да бу жылны ахырына дер берилдикле хайырланганды.

Бизни корр.

Жангыртыву

Жолну иги кесеге тапландырылганды

Республиканы Правительствосуну былын регион жоллада бардырыллык къурулуш ишле бла байламлы бетимине кере, Нальчикни бла Нартагаланы арасында жолну сегиз километр кесегине кеп болмай ремонт этилип башлауу мадарады. Къурулушчула шендо алайда эски асфальтны кетереди. Кезиуде жол кетирюге да башлангандыла. Бу объекте бла бир кезиуде Аргудан бла Огары Аргуданы арасында жолну сегиз бла жарым километр учурт къасында бардырылады ремонт.

Билатриву

Газетлеге да жазып, чөп атыугу да къатыш!

Хурметли жамауат! Федеральнэй почта сызны управленясы 2014 жылда 25-чи сентябрден 4-ю октябрге дерги «Газетлеге бла журналлага жазып да, сауыгла алып ючюн бардырылган чөп атыугуа къатыш!» деген реклама ачкыа бардырады.

2015 жылны 1-чи жарымында газетлени бла журналланы б неда 12 айга бек аздан 400 сомга хазырлангана, чөп атыуга

къатышып, сауыга къолу болуруга болуукъдыла. Чөп атыу 2014 жылда 24-чо декабрде бардырылгыды.

Газетлеге бла журналлага почта сызны хар бөлүмюнде да жазырырга амал барды. Топ онгуу чыкындармазгы, сюйген изданилага жазылгызы.

Федеральнэй почта сызны КъМР-де Управленясы.

Депутатланы жылытхан кезиуге казырланыу тынзгысызландыргъангы

Ахыры. Алы 1-чи бетгеде.

А.Тонконг көп фатарлы ойлеми жылытуучу кезиуге казырланыу элде алааны жумушларын тамамлау жаны бла жуу-апплыгыны УК-ланы, ТСЖ-ланы, ЖК-ланы таматарлары барысы да бирча сезмегенлерин чертти айтканды.

Жарсыуга, управлюющий компания көп фатарлы ойлеми техника жумушларын тамамлауга унамайдыла. Бусугаттада 50 ойден асламы торлю-торлю сылтаула бла управленниги амылан сайлап токташтырдыла. Ол ойлеми кыш кезиуге казырланыу борчу бир-бир управлюющий компаниялага берилгенди. Ала ойлеми жумушларына кыраарга унамаганлары, алай шартла көпден көп бола баргъанларга уа бизни бек тынгысыз эттиредиде, дегенди А.Тонконг.

Борис Балагов.

Ол акын этгенде, власть органа элде ЖКХ-да надзор органа бла бирге «ЖКХ-Жангы кавчество. Билимли хайырланыучу школу» деген битеуроссий форуму жашуу журтланы фондун жумушларына кырагъан организацияны элде жашуу журтла-коммунальнны молкно жумушларын хайырланыучуланы да билимлерин есдорюрге себеплик этерек проекттин жашауда бардыргырга керекди.

рине, республикага берилген табиगत газны кавчествона да эс бургъандыла. КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорова профильни комитетте президиуму оюнуун жыйлында туура этилген шартланы эсге алыу бла казырлагырга бургъанды.

Бу жол ойлеми жылытуучу кезиуден бир бир торлю чыгарыуу, авариясыз кыгуулуруу деп, бек ышанама, дегенди А.Тонконг.

Ол кемчиликтери кетериге заман кеп кыялгандыла. Ойлеми жылытуучу кезиу жуууулашканды. Тышанда хауны температурасы 5 сутканы ичинде 8 градустан алаша болуп турса, ойлеге жыуу берилип башланганын эсигизе салабыз.

Законла чыгарыучу баш органы президиумуну биринчи жыйлыуунда дагы-дыла Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини комитеттерини ослеринден болумун проектти сюзелгенди. Ол КъМР-ни Парламентини быылгы жюз арты сессиясында тамамланлык баш магъаналы ишлени юлгоюу планына кышуулашканды.

Прохладный шахар окууну жер-жерли администрациясыны башчысыны болушкучуу В.Пундранг да, жашуу журтла-коммунальнны молкде болуму элде жашуу журтланы жылытуучу кезиуге казырланыу не халда болганыны юсонден билдире, баш фондланы асламысы тозурагъанын, конкуренция иги аймагъларын, предпритияланы ишлеринден бир торлю кыямат кырмагъанын, таз этилгенге жылыуу кеп болганын белгилегенди.

Андан сора да, Устаны юнюю жууукчыла келгени бла байламлы Къабарты-Малкъар Республиканы билим берикунде ишленгенини бир кыаумун сабийлени окуу-тууду бийик жетишмел болдурганлары ючюн Парламентини Сайлы грамотасы бла сауыгаларга оюу этилгенди. Анга Черек муниципал районун Огъары Малкъар элини Абайланы Мусосту атын жюроткен 2-чи номерли орта школуну физкультурадан устазы Жангулананы Ахматны жашы Шамшудин, Наркыла шахарда 1-чи номерли лицейни тарыхдан устазы Тамара Суфудиновна Казагъева, КъМР-ни Билим берии, илму элде жаш телюно ишлери жаны бла министрствосууну школга-да дери жыл саны сабийле жюрюнгөн элде гиче класслада окутхан «34-чо номерли гимназия» кырал казна билим берии учредениснысы физкультурадан устазы Бурганов, илму элде жаш телюно ишлери жаны бла министрствосууну «Налыч шахарны битеуле орта (толуу) билим берген интернет школу» кырал казна билим берии учредениснысы немис тилден устазы Серебрянская Наталья Петровна тийишли болгандыла.

Депутатла көп фатарлы ойледе лифтов болумларын, жагы журтладе элчи жылытуучу системала кылай ишленгенле.

КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорова РО-ни Правительствосууну Председатели Д.А.Медведевни телеграммасын окугъанды. Анда ол «Дуналай Россия» партияны Къабарты-Малкъар регион бөлөмонден сайланган депутатланы КъМР-ни Парламентине айыруулада хорлагъанлары бла алгышлагъанды.

Люба БАТЫРОВА,
КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

КъМР-ни Билим берии, илму элде жаш телюно ишлери жаны бла министри Нина ЕМУЗОВА: Бусагъатта республикада окутуучу кавчествосуна багъа беричиу жорукълары жарашдырылгъангыла элде ала сингдириле турадыла

Ахыры. Алы 1-чи бетгеде.

Май районда элчи ишлери башлагъанларга муниципал бюджетни ахчасындан бир кере ырыскы болушкучу этилди. Биринчи юч жылда да айлыкларына билим берии учреденигени фондундан иш хакыны 10-20 процентти кышуулады. Билим берии управлене, учреденигиланы башчылары вуну башлагъанларга устала болуу ишлери келлериуду жаны бла бирге мадарла эдиле. Жыл сайын баш жерлини педагог армактасы бардырылады. Лесон районда да «Элде жашагъан гражданды» деген программаны келкериуде 10 жаш специализире жашуу болумларын илгендирюге 10 миллион 400 миң сом берилгенди.

Усталыкны сайларга болушу жаны бла мадарланы келкериуде да устаны магъаналыгынын, аны даражасы бийик болганын пропагандала барды. Жаш педагогларга методика болушкучу этер, ала усталыкларын, сакууларын да есдорюр мурдат кеп школлада насыяткычылык кенг хайырлангандыла ала коч ала барды. Район газетледе да жаш элде факмулу устанланы ослеринден материалла чыгъа-чыгъа туралды. Аланы районлада социальн магъаналы элде башла ишлери да тири кытышдырадыла. Бу иш дайым да бардырылганлай тургъа тийишлиди, регионлада да алай программа-ла болууга кереклиди.

Быллай ЕГЭ-ни беричиу жорукълары кытайландырылгъангыла. Окуу учреденигиларыны бошганыны билимлерине тоз багъа бичере ала кылай бла себеплик этгенди. Аладан республиканы элде ала тынзгыны устулага кылайлы бир киргенди?

Жангы окуу жылда бир кырал экзаменге казырланыу кылай баргъанга контроль этуу келлериуде. Ол санда окуучуларга дерле беричиу кавчествосуна, ЕГЭ-ни баш магъаналы норматив-право жорукъларын, аны кырау-технология амалларын экзаменге кытышкырылгагыла бла ата-аналарга аныгълы ишге эччи эс бурлулукъду. Бу иштин тюз да окуу жылы биринчи келкериуден башлагъа тийишлиди. Дагыда 2015 жылда аттестациялануу амаллары торленирилкериуне тонононорге керекди. Декабрде окууна абдан класслада окугъанлардын 80 процентти тутарга керекди деп алай токташдырылган элде да, андан 4,3 процентте аслам болганды.

Быллай ЕГЭ-ни бардырууга эйлемек бек кытайла эдиле деп айтыргырга керек болмаз, ала тюзюк бла элде ачык, токташдырылган жорукъларга тийишлиликте бардырылгандыла. Ала уа, жарсыуга, бузукчылыга этилгенге кезиле да болдыла. Биз акыл этгенде, ЕГЭ-2014 кесини баш муратларына жетгенди. Аны бардык торлю-торлю даржадада сюзелгенди. Бийик балла алгъанлары саны да азайганды. Бу жол ЕГЭ-де 80-100 балл алгъанга битеу да 305 болганды. Ючелун 100 баллга жеткенди. Эндиги окуу жылы баш борчу – окуучуларны кырал аттестациян тынзгы хакындарын аны жаны ботон бийик даражасы жетириуде.

Устула кырау-технология амалларын экзаменге кытышкырылгагыла бла ата-аналарга аныгълы ишге эччи эс бурлулукъду. Бу иштин тюз да окуу жылы биринчи келкериуден башлагъа тийишлиди. Дагыда 2015 жылда аттестациялануу амаллары торленирилкериуне тонононорге керекди. Декабрде окууна абдан класслада окугъанлардын 80 процентти тутарга керекди деп алай токташдырылган элде да, андан 4,3 процентте аслам болганды.

Бусагъатта билим берии багъа бичичиу республиканы системасы жарашдырыла элде ишге синдириле турады. Ол жамуаттын, ол санда ата-аналаны, битеу системаны ишине багъа бичичиу кышууларына себеплик этерикди.

Жангы окуу жылда бир кырал экзаменге казырланыу кылай баргъанга контроль этуу келлериуде. Ол санда окуучуларга дерле беричиу кавчествосуна, ЕГЭ-ни баш магъаналы норматив-право жорукъларын, аны кырау-технология амалларын экзаменге кытышкырылгагыла бла ата-аналарга аныгълы ишге эччи эс бурлулукъду. Бу иштин тюз да окуу жылы биринчи келкериуден башлагъа тийишлиди. Дагыда 2015 жылда аттестациялануу амаллары торленирилкериуне тонононорге керекди. Декабрде окууна абдан класслада окугъанлардын 80 процентти тутарга керекди деп алай токташдырылган элде да, андан 4,3 процентте аслам болганды.

жамъдан эсе уллуду. Бу ишге республика бюджеттен 2012 жылда кышак халда 1 миллиард 663 миллион сом бөлөнгенди.

Школга дери билим берииде ишленген педагогтаны хакылары да өгенди. Токташдырылган кырамонголе керди, ол битеуле билим берииуе система-сында орталык айлыкны өлчөмине тенг болууга керекди. 2012 жылда школга жюрюмеген сабийлени ойретуучилерини иш хакылары 9633 сом болганды. 2014 жылы биринчи жарымында уа аланы айлыклары орта эсеп бла 1743 сомга жеткенди.

Кышак билим берииде ишленген педагогтаны орталык хакылары да 2018 жылга устанланы айлыкларына тенг болууга кереклиди. 2012 жылда сабийлеге кышак билим берген учреденигиледа ишленген орта эсеп бла 8449 сом алып тургъандыла. Быллыны биринчи жарымында ол 16110 сомга жеткенди. Жылыны ахырына уа устаны орталык иш хакыны 80 процентте дери өскериди.

Орта профессионал билим берии системаны преподавателлерини бла производсто мастерлерини орталык иш хакылары 2018 жылга экономикада айлыкны орта өлчөмине жетерче этилликди. Быллыны алты айына орта профессионал билим берген учреденигиледа ишленген педагогтаны айлыклары 16710 сомга жеткенди элде экономикада болган орталык иш хакыны 80 процентти тутарга керекди деп алай токташдырылган элде да, андан 4,3 процентте аслам болганды.

Нина Гузеринова, сабий садлада жерле жетишчи уа не зат этилди?

Арт жылдада ол жаны бла кеп журт этилгенди. Былтыр билим берии учреденигиледа школга дери жыл саны сабийлеге деп 3340 жер кыралганды. Быллыны ахырына дери 7 сабий сад хайырланганды берилгенди. Алай бир жерге объект Совет Союз чыгыштанда бергиле оған заманын ичинде бир кыра да ишленгенди. Андан сора да, 45 билим берии учреденигиле, тынзгы ретим этилди, жангыртлыла да гиче сабийлеге дагыда 2155 жер кыралды.

Школга дери билим берииуе системасында халкыны илзелери 3-7 жыллыкларга керек 98 процентте, 2 айдан башлап 3 жылга дери сабийлеге уа 54 процентте жалгынтылдыла. 2014 жылы 1-чи январьдан башлап школга дери билим берииуе программа бла ишленген учреденигилега жазылуу электрон ала бла бардырылды. Сабийле эсепте да бир информация системаны юсю бла алындыла. Ол бу ишде ачыктыкны жалчытырга оң берди.

Келир жыл гиче сабийлеге дагыда, бек аздан, 3 миң жер кыраарга белгиленди. Алай бла 2016 жылга 3-7 жыллыклары барысы да школга дери билим берген учреденигилега хайырланды.

Миллетибизни ниет байлыгынын сакълары аллангъан оюму оюнла

Ахыры. Алы 1-чи бетгеде.

Ала «Къайсыннга жуоз атам» фонду грамотасына эл ахса сауыгаларга тийишли болгандыла. Бел бола бла туушудуа 90 килограммга дери ауурлукта хорлагъанга уа биринчи оюнланы кыраууга тири кыатышхан Межукаланы Малкъар журтине токташдырылган сауыга берилгенди. Анга Чочайланы Мусса тийишли болганды. Андан сора да, колон кюч бла туушудан, кюч таш атуудан, гиче кызынкланы бла

бек оююп тынзгылгандыла. Жаш адамла уа жерлеринде туралмагъандыла, төпсеп, заууклык тапхандыла.

Байрамны ахырында сауу-улаула болгандыла. Биринчи жерге Бабуент элини экинчи Огъары Малкъар ючюнонге да Көнделен элини командалары тийишли болгандыла. Ала уа кубокла тапдыргандыла. Ала уа Гелляны тусум совети алып бергенди. Аны ючюн нарт оюнланы кырауу комитети Гелляны жуорек ырызлыгыны билдиреди. Грамотала Башийланы Мукаройн, Гузиланы Тажиге, Жангораланы Борисге, Къарчаланы Халиматха, Чочайланы Нажабта, Бечелланы Хабазга, КъМКъу-ну Малкъар мада-

ният арасына, Балыналаны Зариге да берилгенди.

Жылдан-жылга нарт оюна кенгерге, тематикалары байдан-бай бола баргъанлары черирге оооме. Биринчи кере жаланда спорт эршиле болгъан эселе, экинчи, ючюнонде, төртюнчюде уа ала уа дагыда маданият программа ла кышуулашгандыла.

Бешинчи уа барысондан да секирик болганды дегерге эркинибиз. Аны ол кесегинде элден келген командада нарт жылра, инарла айтханлары бла чеклени кылайы, «Хар эли кюй сооуу башханды» деген нарт сөзюо кертгилине тюзюндорюгенди, аделетни, төрелени билгенлери көрзоткенди.

Сөзсюз, быллай оюнла, тобеишюле да ёсон келген тобеишюле, миллеттин тарыхыны юсонден не кырадыр кеп билрге сыйгениге бек уллу сауыга. Сау болсуна аны кырауанга. Ала ол не кадыр тынзгы ол тал болу ючюн, колдан келгени амагъанларына, ол болгандылы, тынзгымагъанларына кесим да шуугатла.

Босада багыт да, керекли да ишни кемчиликлерини юсюнден айталай болмаймы. Байрам жыл сайын бардырылады, алай эсе, анга кыатышырыкларга хазирлангырга заман барды. Алай бир кыаумла программаларын тынзгы жарашдырыла келелди. Нарт оюнланы бешинде да болгъанга,

тентлешдирге оюм барды. Миллет кийимле кийгенле аланы ариулыклары кёргозюрге кереклиди, алай бир-бир кызыланы юслеринде жырлыкка кенг да, узун да болуп, бек ушганысуз эдиле. Төпсөгенде уа, акыларына чырмашты, кыйналгандылары эсленип туре эди. Дагыда конкурса жыл сайын бир программасы келтириуу да иги тойлоуду. Къайтарып бир затны майнап турсан, аны татыуу кылаймын. Андан сора да бу жолгуну оюнла кеп заманга озулгандыла. Ол ага кыраарга келгенине эркидирген этеди. Аланы кырауанга аны эсге алырга, оюнлага кыатышканды уа, келир жыл программаларын, юслерине кийген кийимлерин жангыртыла, усталыкларын да есдорюле деп ышанабыз.

ХОПАЛАНИ Марзип,
Суратланы элде алганды.

БОКС

Туменланы Кязим - Битеурроссей эришуледе экинчи

Көп болмай Москвада боксдан Олимпиада оюнулары эки кере чечмиш, спордан СССР-ни сыйла утасы Борис Пагутинге жораланган төрөли Ю.И. Битеурроссей эришуле бардырылганда. Турнирге 66 килограмм аурукка Кэваргы-Малкырдан «Бастон» клубу жарат этен Туменланы Кязим да кыатышкан

ды, деп билдиргенди аны тренери Туменланы Хусей. Оналгы жылы болгон бабугачи жаш тобеширлени жетишмил бардыра келип, Финалду Электростальдан Алехан Семыкинге очкола бла хорлатканы. Аны бла Кязим коюмош маалду кылып болгонды. Хусей кеси бусатгатда АБШ-да болгондан да айтканды. Мында кыска заманду «Бастон» клубу жарат этен Туменланы Альберт рингте чыгаргы хабырланды.

4-чо октябрде Канаданы Галифакс шахарында кыатыш тоюшуледен (UFC Fint Nigt) чемпионт Верижди. Ол даражалы эришүүлөгө «К-Доjo» клубу атындан Альберт да кыатышырыкты.

Тумен улу муну аллында Энтони Патони бла чыгып, аны бешинчи минутта эсин аудару хорлаган эди. Бу жол а бабугачи чак Канададан белгилли Файтер Мэтт Дауиер бла тобеширкиди.

Бизни корр.

Экижыллык кыыйнына - эки оккылсез жомак

Бурун заманда тау элени биринде Көпө деген бир киши жашап болгонды. Сабийлери көп болуп, баш кеңиндиралмай кылашканда, кыыйна турганды да, бир жерде Жугутур деген бай кишиге тобонди. Аны бла хапар айта келгенде, Көпө: «Иги хак төлөрик адам тапсам, жалгыз иштерки эдим» - дегенди. Мен сени арында, ким билсин. Кылени биринде кылын агач баскан орамны ортасында улуу кылаша тортолуп кыалганды. Аны эшигин излеп, кылаша буруну жаны бла бара турганлай, кызылгаша чачылып турган адам башыны көрөп, элгенденде да, алайдан терк кыачи куултур мурат эткенди. Алай узак кеталмаганды. Саууглары болгон маргазынла Көпөнү тутуп, бир отузга койгонды.

Алай ки куулулу болуп, ойюне кыайтып келе болгонды. Кыайлай бир жол кылашы, ким билсин. Кылени биринде кылын агач баскан орамны ортасында улуу кылаша тортолуп кыалганды. Аны эшигин излеп, кылаша буруну жаны бла бара турганлай, кызылгаша чачылып турган адам башыны көрөп, элгенденде да, алайдан терк кыачи куултур мурат эткенди. Алай узак кеталмаганды. Саууглары болгон маргазынла Көпөнү тутуп, бир отузга койгонды.

Мунда да бир таулушук тобонда хан тапчанда олутур тура эди. Ол тутулуп келген кишиге кыатында шок шинтинки кызо-кышы бла көргөзгөнди. Көпө олутур тынч кайгытпай, хан былай айтканды: «Бу жерлеге айланганла барсы да мени кыламан кирмей кетерге эркин тойлодуло. Кирсе ула, соруугу тюз жуулу бериге керектеди. Алай аттамгазганла баршаруна бир азотонго, кызылгаша экинчи, угмай демей эсенг. Аны хайрыны көп кере көрөп эдинг.

Жалчы киши саягыш эткенди да, иги да бай болура амал

Көпө, кууанай, ишини кылаша алганды. Кеч-көнү демей ат июсондо болгонды. Байны жыйкысын жылы ахырына сау саламат жетдиргенди, өмиртенгенди, ахыи төтөрдө да аптыганды. Сора байга барып, «Хакышын берсеңди, кетер эдим, юйде сабыйне ая болуп, сактылап турдыла» - дегенди. Ол угмай демегенди, кютөн жыйкысындан сайлап төрт байт-байт бир жардулу сак бергенди да, ахырында былай айтканды: «Көпө, мен сени ишинги бек жаратканма. Кыыйныгыг сыйюн төлөймө. Алай мен айтканы эсенг, жыллык кыыйныгыг орунуна бир азотонго, кызылгаша экинчи, угмай демей эсенг. Аны хайрыны көп кере көрөп эдинг.

Жалчы киши саягыш эткенди да, иги да бай болура амал

Жалчы киши саягыш эткенди да, иги да бай болура амал

Жалчы киши саягыш эткенди да, иги да бай болура амал

НЫГЫШ ХАПАРЛА

Чаппушну отуннга барыуу

Революцияны алында жылда болгон ишди. Огтары Холамда Чаппуш деп бйреуле жашаганды. Орта болуп, сарыулу киши. Бир жол, кез артында, ташуул болшогандан сора бичен кыайгындан куулдум, энди отун мажарайым деп, ош эшекте да иер салып, аланды да кере, Кыара-Суу тирисине келеди. Черкеден кыой, Жерк-Дорбундан узак болмай отун этеди.

Табиргенде, иги да кечигеди. Тауда алайды - кюн батканлай, терк окуяны кыарган болуп кыалды. Чаппуш гырайтпаны, хакый эте, бирде чыбык да жетире ашыктырыл да корошеди. Болса алай жорюшлерине кыошалмайдыла. Ауур ююго болгон хайыуан ер жолгга чабыгы чыгарыларды.

Бир аз барганлай, жалкесинден бир зат кыарган сунуп, Чаппуш ызына башын бурды. Бирде уа ким эсе да жананда барып турганды көрүенди. Алай бир зат да эзелетпайды. Былай тын, шабыртык келген суурган болуп деп саягыш да этеди. Да, не болса да, кыара кыама белимдеди деп, андан да кыаты тутатды. Жануулар болса, бу аллымда баргында да бир зат

ангылар эдиле. Нек эсе да, ала да, мышырларын бузмай, жорюшлерине кыошалмайдыла, деп да саягыш этеди. Аны ючөн болушпай, была бир гитче талачыкы чыгардыла. Алайда уа от жана, кыазан асылып. Бу не аламан, не сейир деп, аны кыатына жангалганлай: «Кел, Чаппуш, кел, жууку бол. Араганды да болурса, олтур, солгу. Эт бише турат. Ары дери уа кычылганды көрө тур», - деген таушу чыгыды. Ол жанын бурдулса, тепси, аны юсондо хачинеле. Чаппуш аз-азыкы таба алганды да, таушу дагы кылды: «Ы, маржа, ол айтыгуузузу айта» - дейди.

Булут ичинден эшитилген ауаз

Бу иш а власт келгенден сора болгонды. Эр кишиле ара миюкде Сары-Тала жылкында мал аш хазырлайдыла. Тант жарыгы бла турдыла, чык кыруунун чадалыла. Асук заманда бироз солудула, андан сора уа хазыр дырларнын жандыла. Көнг биченликке жангы чалынган дурула, беркыда уа гебенге жылкылык батанла. Кыошка жуугуруак жерде уа лыппарла, гебенге, антаула окуяна сюеледила.

Иги халпарга чалгычычла кууаналдыла, жашны да алгышы жолгыла, кыолун тутардыла, сора жылгы хазырлайдыла. Алында кюн кийик аткан эдиле да, ююш да сапалды, жуулукту, жамуу салынкырык кийилдене да алып, Созай жолгга тебейриди. Жыйында чамчы жашалдан

чылган да этип, ызы бла хазыр дырнын батанлап, ашганды деп этти, энди уа бироз солукту деп турганлай. элден бир жаш адам жетеди. Халар сорганларнда: «Хайыр ахшылык», - дейди. «-Соря Созайны кылын суурган жаны хакы кыачырганды. Тамбери ары жараша барыгга беркыде. Созайны жыйн тамата этгендиле. Бюгон юйге жетсин, сен а аны орунуна ишлей тур деп жиберткенди.

Чаппуш а, анга да тыншаламай: «Бисмилляхи» - деп, кылыган кишинеге узатканлай, оту, кыазаны бири кетип барганын ызындан: «Чаппушлай болма, маржа», - деп кюломсюрөйдү. Аны ючөн таматаладан бири желкесине да жетдиреди. Алай жолгга чыктыган жаш, анга эр бурмай, терктер атпай, алайдан ташыды. Тауда булут терк жетер, төгөр-башны көз көрмөзчө жабды да кыоючууду. Жолну билген бара береди, билмеген а, олтуруп, ангыгынчы да сакылайды. Созай да Ахсай-Кызы тирисине жеткенде, алайланы кыара булут басады. Ууак жуулу жууп тебейрейди. Ол жолдан арапкыда гола тын көрүп, алайгы этип, бироз муур акыл этеди.

УЧРЕДИТЕЛЬЦЕ: КЫАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛЫ ЖАМАЛ
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕШПАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору орунбасары), КЪОНАКЪЛАНЫ ХОСАН (баш редактору орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары), ТЕКУЗЛАНЫ Хауса (жамуаг-политика бөлүмүнө тамата), САРАКУЗЛАНЫ Асият (культура бөлүмүнө таматасы)

ТЕЛЕФОНЫ:
Редатору иришенини - 42-63-01.
Баш редактору редакциясы - 42-38-21, 40-64-82.
Жууалы секретары - 42-66-85.
Секретария - 40-93-62, Корректору - 42-63-52.
РЕДАКЦИЈАНЫ Б.Е.НОМЕРИ:
Жамуаг-политика жашуу - 42-67-68, 42-24-02.
Культура - 42-75-82.
Социалдык-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангылыкка өн спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Письмамо эс респекта - 42-37-94.
Тилмачтары - 47-31-28, Сурап алуучу - 42-68-72.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Оператору - 40-28-49, 42-39-65.

Кыргыз авторга бла кыагыт жорюгөйтмө. Реция жазмадан редакция элешкейи эс ала артка кырайтпайдыла.
Газетде басылганга материалда айтылган оюмла редакцияны буюму бла келешме кылышыды. Алаа айтгышан хар зат ючөн.
Россей Федерацияны Басманы юскенди законуна тиийишликке материаланы авторлары келетти жууулашыдыла.
Редакция автордан 400 гатет тиенден (машинка бла жазылган 5-6 бет) кеню аймады.
Газет Басманы эм асаламы информацияны эркиниликке кюрордуу жаны бла Кыабырты-Малкы регион инспекция 1994 жылда 14-июнинда регистрация этилгенди.
Регистрация номер — Н— 0066. Индекс - 51532

Сейирлик ташла

Суу бююнларында, жолла иштенген жердеде көп төрлю сейир таш табылды. Бирлери жанууларга неда жумурталарына ушайдыла. Алимле айтаннга көре, 250 миллион жыл мындан алда жер тепкенде, вулканды атылганды кыатып кыалгандыла.

Бир-бир ташлагга кыарсан а, аланы юслеринде жазуула болганды көрүенди. Сөз ючөн, бу көк ташны юсо бурун заманы сейир сурталары бла жасалганга ушаймайды? Кеси да жууулуп, сыйкылып, сыйлы жерде турды. Баш жанында тешиги болганды уа налат таш дегенди. Элде нызамы бузгангагы бир белек заманга анга байлап болгандыла. Былайла көп элибизде болганды.

Басмагга ЛЕЙЛУН улу Х. хазырлаганды.

КыМР-ни прокуратурасына

Улутха бергени ючюн терсленеди

Кыабарты-Малкыар прокуратуруну орунбасары А. Махов КыМР-ни Б.М.Ковов аты кыарлап ал миюк университетни студенткасыны юсонден уголовний иш тюз ачылганын кыабыл көргенди. Кыз Р-ни Уголовний кодексини 291-чи статьясына 3-чо кесегине тиийишликке (биреуню юсо бла оноучу кыуллукту кыа кесини занконус иши ючюн улутха беруу) терсленди.

Тинтүү ишенин кезиунюде ачыкчаланганга көре, финан сал факультетни заочно бөлүмю 2-чи курсунда окуганды, 2012 жылда экзаменле бла замчэта берюнуу, алууну тохташдырылган жоруктарына бузуктулук этип, курсуну старостасыны юсо бла «Философия эм политология» кафедрасына таматасына 2000 сом улутха бергенди.

Терслениу тюз болганын кыабыл этилгенден сора уголовний иш Нальчик шахар судде жи берилгенди. РФ-чи Уголовний кодексини 291-чи статьясыны 3-чо кесегине тиийишликке терсленген адамгга салынган таазир берилген улутханы бичеми отуз жерден алтыш керге дери өсөди. Неда ол андан 8 жылы тутмактык сыйнады. КыМР-ни прокуратурасы корупцияны юсонден бир төрлю шарт билген адам бар эсе,

ЖУУАПХА ТАРТЫУ

Кыачып кызулалмаганды

Россеини ФСБ-сыны КыМР-де Управлениис бандит кауумулагга болушканы ачыкыла эмда аланы жолларын кесуу жаны бла ишин андан ары барды.

Следствие тохташдырганына көре, Озов бандит кауумулагга болушканын турганды. Ол хайрылангыга эркин этилмеген затланы сатып алып, аланы асыраганды. Андан сора да, розышка болганды адамгага жашуу журтталы баргыла болушканы, алааны аш-суу эмда дарманла бла жалытханды.

Жаш терслегине толусунай женгиргенден эге алып, Басхан районуну судю Б. Озов РФ-чи Уголовний кодексини 228-чи статьясыны 2-чи кесегине эмда 222-чи статьясыны 1-чи кесегине көре аманылык иш эттегин тохташдырганды эмда аны бир жылы бла төрт аяны колонияда тутаргыа оную эткенди.

АРУЧУЛУК

Аманлыкчыны терк тохташдырганыдыла

Бу жерли 49-жыллык киши Россеини МВД-сыны Нальчикде Управлениисына жазгы заветаниясында билдиргенге көрө, ол тамымаганды жаш адам, аны юйюно арбызаны кирил, кюркыу-

тоб, граната бла наркотикле табылган эдиле.

Киши этген аманылыгын боюнуна алганды. Бу шартка көрө уголовний иш ачылганды.

НАРКОТИКЛЕ

Суткагга 150 граммдан артык уу тапхандыла

2014 жылда 3-чо сентябрде Россеини МВД-сыны «Прохладна» муниципал ары бөлүмю профилактика мадарла бардырганды эм Прохладный шахарда жашаган, эндиге дери да суд этилген 50-жыллык кишинин юйүн кыагында, ашша ичинде боз бетли эаты болганды хуржуну эм бир кендир те-

ректи тапхандыла. Экспертни айтангына көре, табылган зат 85,8 грамм марихуанды.

Ол кюн дагыдыа Зольск районда патруль-пост службаны кыуллуктарына Сармаково элде жашаган 26-жыллык жашны кыармаганда, ашша ичинде буюктуруулуп турган наркотик ийисли затны көр-

Сайлав

Аскер кыуллукгыга - контракт бла

Кыабарты-Малкыар Республиканы аскер комиссариатыны Нальчикде бөлүмю аскер чакырылык, кыуллук этип, бусогатта запаса болгону граждандардан контракт бла аскерде кыуллук этерик кандидаттаны сайлады. Аскер бөлүмю ориналгы жерге: Чечен Республикада Шали, Кабардинская, Борзой, Ханжыла элде, Север Осетия-Алания Республикада Владикавказ, Буденово шахарга, Кыарочай Черкес Республикада Старажовка

станция, Юг Осетия Республикада Цхинвал шахар. Контракт бла аскерде кыуллук этерге сыйгеле КыМР-ни аскер комиссариатыны Нальчикде бөлүмю бир адрес бла келсине: «КМР, Нальчик шахар, Вологору орам (алгыныгы Красноармейский), 26-чы юй, 50-чи кабинет, телефон: 44-10-83. Приёмгы алууну кийинтер, баш бароз, байрам, заманы: 9 сагат 10 минуттан 17 сагат 00 минутта дери.

КыМР-де МВД-ны пресс-службасы.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗАТ-ЫНДИ АДРЕСИ

Газетни басмагга КыМР-ни Басма эмда асаламы азаматтаны жаны бла кыагыт компьютер службысы хазыр эткенди.
Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекте, 33
Газеттин ишлерине тапдыруу ючюн КыМР-ни почта сыйканы федералык Управлениисына кыагыт: Телефонна: 76-01-28, 76-01-10
Газеттин рошнугага сатыу ючюн КыМР-ни «Респект» акционер обществосу жууулашы. Телефон: 42-69-34

Номерге графитке көре 19 00 сагатта кыал салынды. 20 00 сагатта кыол салынганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЛА:
Холаланы Марзият - дежурный редактор; Кегерчианы Зуфияна - жуууалы секретарыны орунбасары; Зезаланы Лидя (1, 2-чи бетте), Аузуланы Феруза (3, 4-чо бетте) - корректору.
Тиражы 2130 экз. Заказ № 1906

360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекте, 5 электрон почта: ebor_50@mail.ru